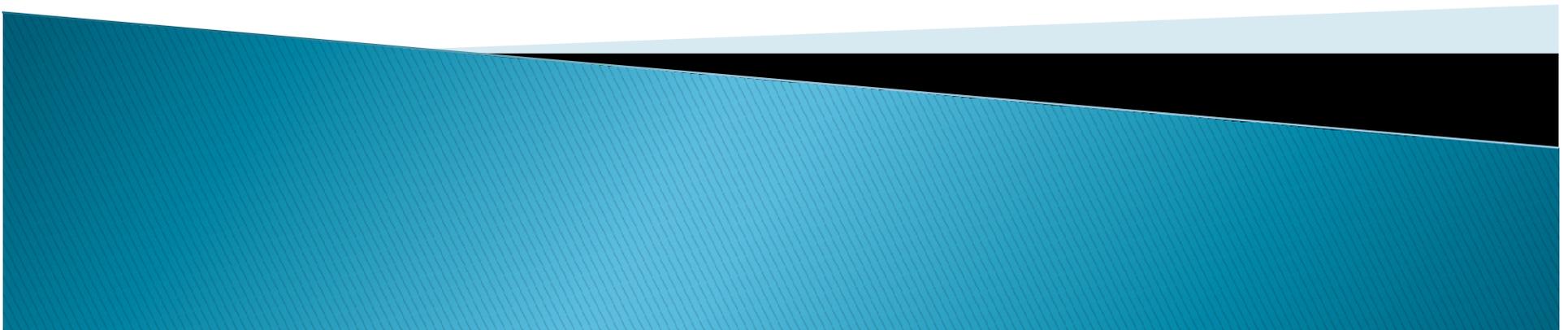

Διεθνές Εμπόριο 1

Διεθνής οικονομική Ορισμός

- ▶ Η διεθνής οικονομική αφορά τη μελέτη των βασικών αρχών που διέπουν τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις και είναι πρωταρχικής σημασίας για την επαρκή κατανόηση των θεμάτων που απασχολούν την παγκόσμια οικονομία.

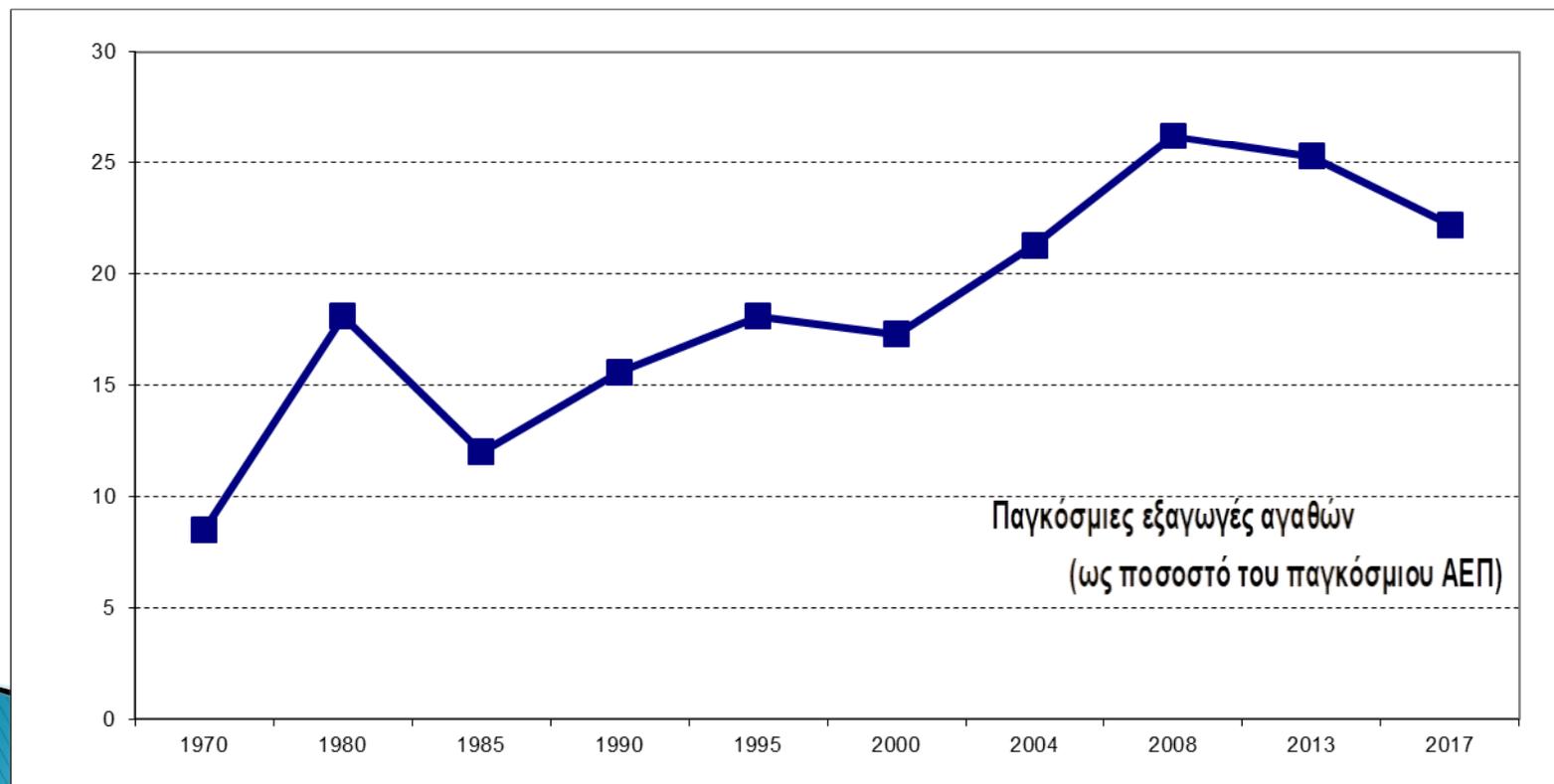
Διεθνής οικονομική

- ▶ Μία από τις βασικές παραμέτρους που κάνει τη σύγχρονη εποχή να διαφέρει σημαντικά από προηγούμενες συνδέεται με την αυξανόμενη σημασία με την οποία μεταβολές στη παγκόσμια οικονομία επηρεάζουν την οικονομική πρόοδο και ευημερία σε κάθε γωνιά της γης.
- ▶ Ο όρος «παγκοσμιοποίηση» χρησιμοποιείται ευρέως για να χαρακτηρίσει την νέα πραγματικότητα και να επισημάνει την αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών ή τον διευρυνόμενο βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των εθνικών οικονομιών

Αυξανόμενη οικονομική ολοκλήρωση παγκοσμίως

- ▶ Η διεύρυνση του διεθνούς εμπορίου μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου υπήρξε θαυματική.

.....ΣΥΝΕΧΕΙΑ

- ▶ Ο αυξανόμενος βαθμός ολοκλήρωσης μεταξύ των εθνικών οικονομιών αντικατοπτρίζεται στην επίσης μεγάλη άνοδο των ροών για Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ).

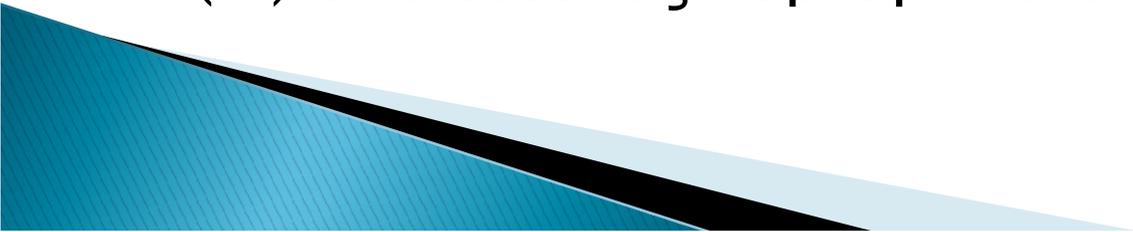

Η δομή του μαθήματος

- ▶ Τα θέματα που θα εξετάσουμε αναφέρονται:
- ▶ (i) στο διεθνές εμπόριο και τα οφέλη που προκύπτουν από αυτό,
- ▶ (ii) στη δομή του εμπορίου,
- ▶ (iii) στον προστατευτισμό,
- ▶ (iv) στις διεθνείς περιφερειακές συνεργασίες,
- ▶ (v) στις ξένες άμεσες επενδύσεις και τις πολυεθνικές επιχειρήσεις,

Η δομή του μαθήματος (συνέχεια...)

- ▶ (vi) στις συναλλαγματικές ισοτιμίες,
 - ▶ (vii) στο ισοζύγιο πληρωμών,
 - ▶ (viii) στις μακροοικονομικές πολιτικές σε ανοικτή οικονομία,
 - ▶ (ix) στο προσδιορισμό της συναλλαγματικής ισοτιμίας,
 - ▶ (x) στις άριστες νομισματικές περιοχές και
 - ▶ (xi) στο διεθνές νομισματικό σύστημα
-

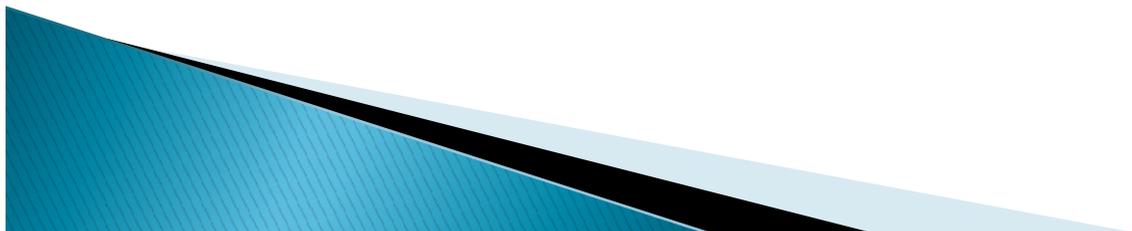
Οι κλασικές θεωρίες του διεθνούς εμπορίου: Εισαγωγικά

- ▶ Η ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων μεταξύ διαφορετικών χωρών προϋποθέτει την ύπαρξη αμοιβαίων ωφελειών.
- ▶ Τα οφέλη προκύπτουν από την εξειδίκευση της παραγωγής σε δραστηριότητες που εμφανίζουν την υψηλότερη παραγωγικότητα.

Οι κλασικές θεωρίες του διεθνούς εμπορίου: Εισαγωγικά

- ▶ Από την άλλη πλευρά, οι καταναλωτικές επιλογές διευρύνονται καθώς η κατανάλωση αποδεσμεύεται από τους περιορισμούς που θέτει η εγχώρια παραγωγή.

ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- ▶ Μερκαντιλισμός
- ▶ Απόλυτο πλεονέκτημα
- ▶ Συγκριτικό πλεονέκτημα
- ▶ Το θεώρημα των Heckscher-Ohlin
- ▶ Το θεώρημα των Stolper και Samuelson
- ▶ Το θεώρημα της εξίσωσης των τιμών των συντελεστών παραγωγής
- ▶ Η εμπειρική επαλήθευση του θεωρήματος H-O. Το παράδοξο του Leontief
- ▶ Οι σύγχρονες θεωρίες του διεθνούς εμπορίου.

Μερκαντιλισμός

- ▶ Αναπτύχθηκε τον 17ο και 18ο αιώνα και απετέλεσε τη βάση πάνω στην οποία στηρίχθηκε η αντίληψη για το ρόλο του διεθνούς εμπορίου
- ▶ Ειδικότερα, το απόθεμα ενός έθνους σε χρυσό και άλλα πολύτιμα μέταλλα αποτελούσε το βασικό κριτήριο πλούτου και ισχύος.
- ▶ Επομένως, η διαμόρφωση πλεονάσματος στις εξωτερικές συναλλαγές θα σήμαινε εισροή πολύτιμων μετάλλων και ενίσχυση της ισχύος του έθνους.

Μερκαντιλισμός

- ▶ Σύμφωνα με τον μερκαντιλισμό, το διεθνές εμπόριο αντανακλά μηδενικό καθαρό αποτέλεσμα: Το όφελος ενός έθνους από τις εξαγωγές είναι ίσο με την απώλεια του έθνους που εισάγει.
- ▶ Πρότειναν αυστηρό έλεγχο της οικονομικής δραστηριότητας στοχεύοντας στην ενίσχυση των εξαγωγών και επομένως στην αύξηση του πλούτου του έθνους.

Απόλυτο πλεονέκτημα 1

- ▶ Adam Smith: Διεθνής ανταλλαγή μόνο εφόσον προκύπτουν αμοιβαία οφέλη.
 - ▶ Ένα συντελεστή παραγωγής (εργασία) και το εμπόριο διεξάγεται με βάση την παραγωγικότητα του συντελεστή σε κάθε χώρα.
 - ▶ Η κάθε χώρα επικεντρώνεται στην παραγωγή του προϊόντος στο οποίο παρουσιάζει υψηλότερη παραγωγικότητα (δηλαδή παράγει φθηνότερα ή πιο αποτελεσματικά).
-

Απόλυτο πλεονέκτημα 2: Παράδειγμα

Πίνακας 1.1 Απόλυτο πλεονέκτημα

	Μονάδες προϊόντος ανά μονάδα εργασίας	
	Χώρα Α	Χώρα Β
Προϊόν Χ	3	1
Προϊόν Υ	1	4

Από τα στοιχεία του Πίνακα 1.1 προκύπτει, ότι η χώρα Α έχει απόλυτο πλεονέκτημα στη παραγωγή του Χ και η χώρα Β στο Υ.

Ειδικότερα, ενώ στο εσωτερικό της Α, απαιτούνται 3Χ για την απόκτηση 1Υ, θα μπορούσαν να αποκτηθούν περισσότερα Υ από την Β, όπου το 1Χ ανταλλάσσεται με 4Υ.

Υποθετικά, αν τα 3Χ μπορούσαν να ανταλλαχθούν με 2Υ από τη Β, αυτό θα συνέφερε και τη Β, δεδομένου ότι στο εσωτερικό της Β για να αποκτηθούν 3Χ απαιτούνται 12Υ.

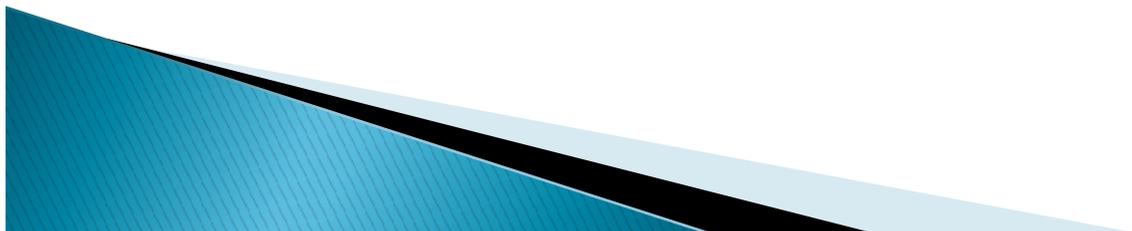
Απόλυτο πλεονέκτημα 3: Συμπεράσματα

- ▶ Σε αντίθεση με το μερκαντιλισμό και οι δύο χώρες ωφελούνται από την εξειδίκευση στη παραγωγή και το διεθνές εμπόριο.
- ▶ Τα συνολικά οφέλη που προκύπτουν από το διεθνές εμπόριο δεν εξαντλούνται με βάση το κριτήριο του απόλυτου πλεονεκτήματος.
- ▶ Το απόλυτο πλεονέκτημα εξηγεί ένα μικρό μόνο μέρος των συνολικών δυνατοτήτων του εμπορίου μεταξύ διαφορετικών κρατών.

Απόλυτο πλεονέκτημα 4: Συμπεράσματα

- ▶ Το απόλυτο πλεονέκτημα αποτελεί ειδική περίπτωση της θεωρίας του συγκριτικού πλεονεκτήματος που αποτελεί τη γενική περίπτωση και, κατά συνέπεια, τη βάση για τον προσδιορισμό του πραγματικού μεγέθους των ωφελειών από το διεθνές εμπόριο.

Συγκριτικό πλεονέκτημα

- ▶ David Ricardo: Διεθνής ανταλλαγή και αμοιβαία οφέλη και με βάση το σχετικό κόστος (και όχι μόνο το απόλυτο).
 - ▶ Το συγκριτικό αποτέλεσμα στηρίζεται στην έννοια του κόστους ευκαιρίας: Σε μία χώρα δύο προϊόντων το κόστος ευκαιρίας του ενός εκφράζεται από την ποσότητα του άλλου που πρέπει να θυσιάσει (δηλαδή, να μην παραχθεί), ώστε να ελευθερωθούν οι απαραίτητοι παραγωγικοί πόροι για την παραγωγή μιας επιπλέον μονάδος του πρώτου.
-

Συγκριτικό πλεονέκτημα

- ▶ Με βάση, λοιπόν, το συγκριτικό πλεονέκτημα η κάθε χώρα ωφελείται από το διεθνές εμπόριο εφόσον εξειδικεύεται στην παραγωγή του αγαθού στο οποίο διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 1: Υποθέσεις

- ▶ Δύο χώρες – δύο προϊόντα
- ▶ Ένας συντελεστής παραγωγής (εργασία) ομοιογενής στις δύο χώρες.
- ▶ Οι δύο χώρες χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνολογίες
- ▶ Σταθερή ποσότητα του συντελεστή εργασία σε πλήρη απασχόληση.
- ▶ τέλειος ανταγωνισμός, τόσο στην αγορά αγαθών όσο και συντελεστών παραγωγής
- ▶ Πλήρης κινητικότητα του συντελεστή εντός της χώρας – όχι μεταξύ των δύο χωρών.
- ▶ Σταθερές οικονομίες κλίμακας
- ▶ Μηδενικό κόστος μεταφοράς –όχι εμπόδια στο διεθνές εμπόριο

Συγκριτικό πλεονέκτημα 2: Παράδειγμα

Πίνακας 1.2 Συγκριτικό πλεονέκτημα

	Μονάδες προϊόντος ανά μονάδα εργασίας		Όροι Εμπορίου
	Χώρα Α	Χώρα Β	
Ύφασμα	2	3	
Ψωμί	1	3	
Όροι Ανταλλαγής (P_Y/P_Ψ)	1/2	1	2/3

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1.2, οι σχετικές τιμές στο εσωτερικό κάθε χώρας, σε όρους υφάσματος, είναι:

$P_Y/P_\Psi = 1/2$ στην Α, και $P_Y/P_\Psi = 1$ στην Β.

Η χώρα Α παράγει δύο μονάδες υφάσματος ή μία μονάδα ψωμιού χρησιμοποιώντας μία μονάδα εργασίας. Η χώρα Β παράγει τρεις μονάδες υφάσματος ή τρεις μονάδες ψωμιού. Επομένως, η χώρα Β διαθέτει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή και των δύο αγαθών.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 3

- ▶ Με βάση το συγκριτικό πλεονέκτημα, αν και η χώρα Β έχει το απόλυτο πλεονέκτημα και στα δύο προϊόντα, προκύπτουν αμοιβαία οφέλη και για τις δύο χώρες από την εξειδίκευση και το εμπόριο μεταξύ τους.
- ▶ Το κόστος ευκαιρίας ή το σχετικό κόστος η βάση για τη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου.
- ▶ Η χώρα Α για να παράγει μία μονάδα υφάσματος πρέπει να θυσιάσει μισή μονάδα ψωμιού. Στην χώρα Β, όμως, η παραγωγή μιας μονάδας υφάσματος σημαίνει ότι πρέπει να θυσιαστεί επίσης μία μονάδα ψωμιού.

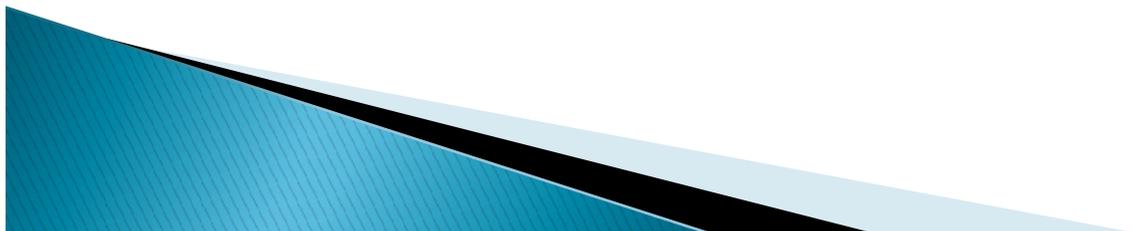

Συγκριτικό πλεονέκτημα 4

- ▶ Επομένως, το κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή μιας μονάδας υφάσματος στη χώρα Α είναι χαμηλότερο. Από την άλλη πλευρά, για να παραχθεί μία μονάδα ψωμιού, στη χώρα Α, πρέπει να θυσιάστούν δύο μονάδες υφάσματος, ενώ στη χώρα Β απαιτείται η θυσία μόνο μιας μονάδας.

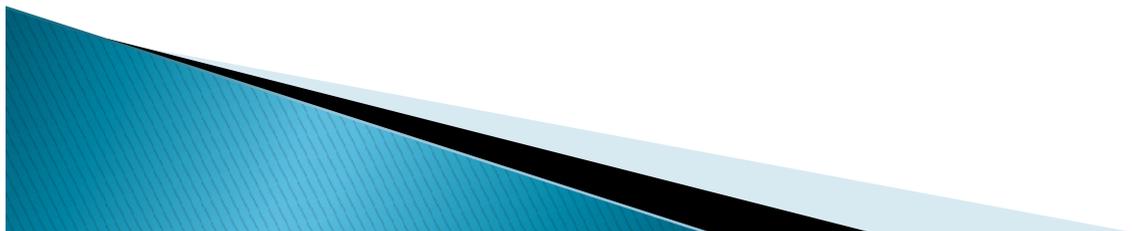
Το κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή μιας μονάδας ψωμιού είναι χαμηλότερο στη χώρα Β. Επομένως, συμφέρει τη χώρα Α να εξειδικευθεί στην παραγωγή υφάσματος και τη χώρα Β στην παραγωγή ψωμιού, και στη συνέχεια να προχωρήσουν στην ανταλλαγή των δύο προϊόντων.

- ▶ Το κόστος ευκαιρίας σε συνθήκες τέλει ανταγωνισμού αντανακλά τις σχετικές τιμές των δύο προϊόντων που αποτελούν και τους όρους ανταλλαγής τους.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 5: Οι όροι εμπορίου

- ▶ Με βάση τις σχετικές τιμές στο εσωτερικό της κάθε χώρας, η χώρα Α θα παράγει μόνο ύφασμα, εφόσον ο όρος ανταλλαγής ή η σχετική τιμή διεθνώς μίας μονάδας υφάσματος ξεπερνά τη μισή μονάδα ψωμιού. Η χώρα Β θα παράγει ψωμί, εφόσον η κάθε μονάδα ψωμιού που παράγει εξασφαλίζει περισσότερο από μια μονάδα υφάσματος.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 5: Οι όροι εμπορίου

- ▶ Επομένως, για να υπάρξει διεθνές εμπόριο οι όροι ανταλλαγής των δύο προϊόντων στη διεθνή αγορά ή οι όροι εμπορίου διεθνώς πρέπει να είναι συμφέροντες και για τις δύο χώρες. Αυτό θα συμβεί εφόσον η τιμή του υφάσματος σε όρους ψωμιού είναι τέτοια ώστε 1 μονάδα υφάσματος να ανταλλάσσεται μεταξύ :
 $\frac{1}{2}$ μονάδα ψωμί < 1 μονάδα ύφασμα < 1 μονάδα ψωμί

Συγκριτικό πλεονέκτημα 6: Τα οφέλη από το διεθνές εμπόριο – Παράδειγμα

- ▶ Υπόθεση: Όροι εμπορίου διεθνώς $P_Y/P_\Psi = 2/3$
 - ▶ Η χώρα Α διαθέτει 120 μονάδες εργασίας, ενώ η χώρα Β έχει 100 μονάδες.
 - ▶ Με βάση τα δεδομένα αυτά και τις σχετικές τιμές σε κάθε χώρα, οι παραγωγικές επιλογές, πριν το διεθνές εμπόριο, δίνονται από τους εξής συνδυασμούς.
-

Συγκριτικό πλεονέκτημα 6: Τα οφέλη από το διεθνές εμπόριο – Παράδειγμα

Για την Α:

Ύφασμα	240	200	160	140	120	80	40	0
Ψωμί	0	20	40	50	60	80	100	120

▶ Για τη Β:

Ύφασμα	0	20	60	120	160	200	240	280	300
Ψωμί	300	280	240	180	140	100	60	20	0

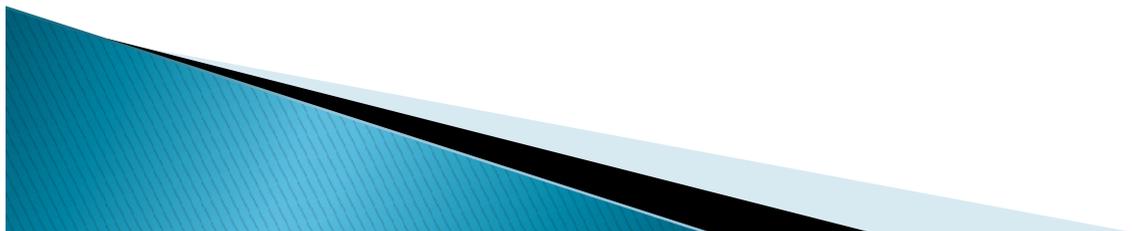
Συγκριτικό πλεονέκτημα 5: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

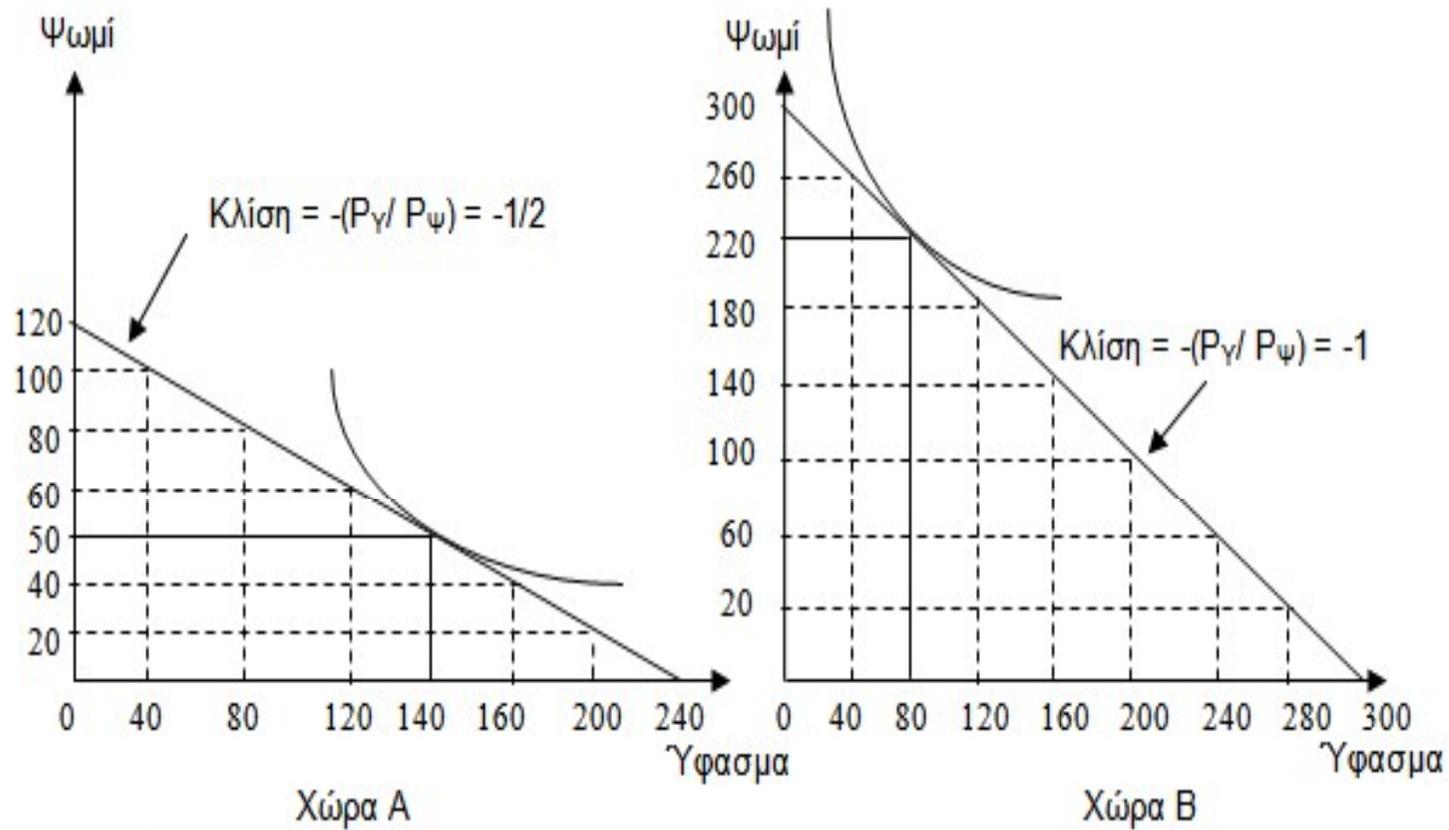
- ▶ Οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων στις δύο χώρες πριν το διεθνές εμπόριο
- ▶ Το σημείο επαφής μεταξύ της ΚΠΔ και της καμπύλης αδιαφορίας σε κάθε χώρα είναι το σημείο ισορροπίας στο οποίο επιτυγχάνεται η μεγιστοποίηση της ευημερίας.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 5: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

- ▶ Ο συνδυασμός που μεγιστοποιεί την ευημερία στη χώρα Α είναι 140 μονάδες υφάσματος και 50 μονάδες ψωμιού.
- ▶ Στη Β, ο αντίστοιχος συνδυασμός είναι 80 μονάδες υφάσματος και 220 μονάδες ψωμιού.
- ▶ Οι ποσότητες των δύο προϊόντων που παράγονται παγκοσμίως πριν την έναρξη του διεθνούς εμπορίου ανέρχονται σε 270 μονάδες ψωμιού και σε 220 μονάδες υφάσματος

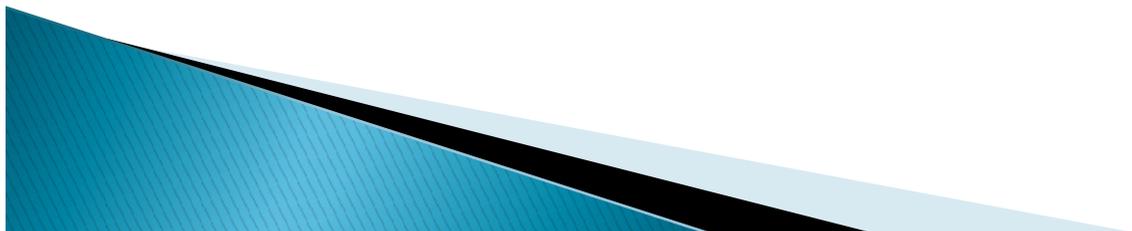

Διάγραμμα 1.1. Ισορροπία σε κατάσταση αυτάρκειας

Συγκριτικό πλεονέκτημα 6: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

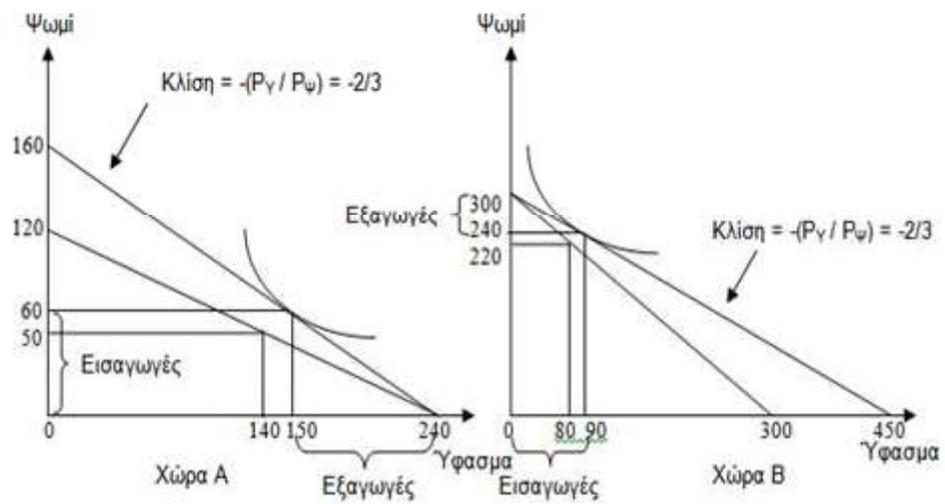
- ▶ Μετά την έναρξη του διεθνούς εμπορίου ισχύουν οι όροι εμπορίου $P_Y/P_\Psi = 2/3$ που συμφωνήθηκαν διεθνώς και η κάθε χώρα παράγει το προϊόν στο οποίο διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 6: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

- ▶ Η χώρα Α παράγει μόνο ύφασμα και η χώρα Β μόνο ψωμί.
- ▶ Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζονται οι επιλογές παραγωγής και κατανάλωσης στις δύο χώρες

Διάγραμμα 1.2. Διεθνής ισορροπία με εμπόριο

Συγκριτικό πλεονέκτημα 7: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

- ▶ Η χώρα Α παράγει μόνο ύφασμα (240 μονάδες). Στη συνέχεια επιλέγει να καταναλώσει τις 150 μονάδες ενώ τις υπόλοιπες τις εξάγει για να εισάγει 60 μονάδες ψωμιού.
- ▶ Η χώρα Β παράγει μόνο ψωμί, 300 μονάδες, μέρος του οποίου (60 μονάδες) θα εξάγει στη χώρα Α για να εισάγει 90 μονάδες ύφασμα.

Συγκριτικό πλεονέκτημα 7: Τα οφέλη.... συνέχεια παραδείγματος

- ▶ Η παγκόσμια παραγωγή αυξάνεται. Ειδικότερα, παρήχθησαν 300 μονάδες ψωμιού (έναντι 270 πριν την έναρξη του διεθνούς εμπορίου) και 240 μονάδες υφάσματος (έναντι 220).

